



Stockholm 2016-05-20

Justitiedepartementet  
Straffrättsenheten  
Walo von Greyerz  
103 33 STOCKHOLM

## Betänkandet (SOU 2016:7) "Integritet och straffskydd"

Tidningsutgivarna (TU) har getts tillfälle att yttra sig över rubricerad betänkande och får anföra följande.

### 1. Övergripande synpunkt

Utredningen har haft att se över det straffrättsliga skyddet för enskildas personliga integritet, särskilt i fråga om hot och kränkningar. Det handlar om många gånger vidriga företeelser och problem. Detta gör det emellertid också många gånger svårt att diskutera det mot det för integriteten ofta motstående yttrandefrihetsintresset. Det finns därför anledning att vara varsam och inte i iveren att åtgärda ett konkret problem riskera att åstadkomma nya.

### 2. Ny straffbestämmelse om olaga integritetsintrång

I utredningen föreslås en ny straffbestämmelse om olaga integritetsintrång i brottsbalken. TU tillstyrker förslaget med följande påpekanden.

Bestämmelsen ska inte gälla på det grundlagsskyddade massmedieområdet, d v s för publiceringa och spridning som omfattas av tryckfrihetsförordningen (TF) och yttrandefrihetsgrundlagen (YGL). TU vill peka på att vissa komplikationer, detta till trots, ändå kan uppstå. Om ett massmedieföretag är verksam på ytor på sociala medier är YGL, i varje fall enligt den hittills gällande uppfattningen, inte tillämplig. Därmed skulle det nya brottet kunna aktualiseras på dessa ytor vid t ex spridning av en bild. Om samma massmedieföretag därremot sprider samma bild på sina grundlagsskyddade webbplatser är brottet inte tillämpligt. TU vill understryka att detta är inte ett argument för att utvidga straffansvaret också till TU:s och YGL:s område – tvärtom. Men exemplet belyser att vissa smitteffekter kan uppstå för de grundlagsskyddade mediernas verksamheter. Detta bör beaktas i den fortsatta beredningen.

För det nya brottet ska undantag från straffansvar gälla om spridningen av bilderna eller uppgiften var "försvarlig". Enligt TU:s mening är det mycket angeläget att begreppet "försvarlig" här ges ett brett utrymme, så att det säkerställs att det nya brottet inte på något sätt begränsar dagens utrymme för t ex konstnärliga och satiriska framställningar som sprids utanför TF och YGL.

### 3. Det straffbara området för tryck- och yttrandefrihetsbrott

Utredningen lämnar några förslag om förändringar i brottsbalken som också får genomslag genom motsvarande förändringar på det straffbara området för TF och YGL.

TU vill först erinra om att principen om sk "dubbel kriminalisering" i brottsbalken och massmediegrundlagarna visserligen är mycket genomgående utförd, men att den inte är något absolut krav. Det kan också konstateras att de problem som utredningen har haft att ta ställning till i allt väsentligt härrör utanför det grundlagsskyddade området. Det finns därför skäl till försiktighet i att här göra motsvarande utvidgningar. Det är bättre att fokusera på de områden där dokumenterade problem föreligger än att slå brett.

TU konstaterar i detta sammanhang också att förslag om grundlagsförändringar brukar lämnas av parlamentariskt sammansatta utredningar och inte av en enpersonsutredare. Detta bör beaktas i den fortsatta beredningen av utredningens förslag, som alltså bör samordnas med de förslag som den parlamentariska Mediegrundlagskommittén förväntas lägga.

#### 3a. Olaga hot

Utredningen föreslår att tillämpningsområdet för straffbestämmelsen om olaga hot ska vidgas. Ett hot ska vara straffbart om det är ägnat att framkalla allvarlig "oro" istället för allvarlig "fruktan" som är dagens lydelse. Dessutom föreslås att det ska bli straffbart att hota med fler slag av brottsliga gärningar än i dag.

Skillnaden mellan "fruktan" och "oro" kan tyckas subtil och ändringen uppges vara en anpassning till rättspraxis. Likafullt får den här genomslag på det grundlagsskyddade området och det måste därför noga övervägas, dels effekterna, dels nödvändigheten av att göra grundlagsändring. Det gäller i synnerhet som det lär finnas få, om än några, rättsfall av olaga hot på det grundlagsskyddade sedan bestämmelsen infördes år 2003.

#### 3b) Förtal och grovt förtal

Utredningen föreslår att förtalsbrottet ska moderniseras genom vissa språkliga förändringar. Förslagen uppges inte innebära några materiella förändringar.

Förtalsbrottet är den för många massmedier den mest påtagliga inskränkningen av tryck- och yttrandefriheten. Det finns därför anledning att mycket noga och grundligt överväga behovet av en förändring av sedan lång tid tillbaka etablerad

begreppsapparat. Att begreppen "missaktning" och "skadat anseende" skulle vara i stort sett synonyma är t ex inte helt givet. Av skäl som ovan nämnts under punkt 3 bör därför förslaget nogt övervägas och det finns skäl att ifrågasätta om en förändring ska genomföras på denna punkt. TU har däremot inget att erinra mot att uttrycket "klandervärd i sitt levnadssätt utmönstras".

Vad gäller brottet grovt förtal är det otydligt om utredningens avsikt är att fler förtalsbrott än i dag ska bedömas som grovt förtal. Det nämns bl a att sättet för och omfattningen av spridningen ska kunna beaktas. Denna oklarhet måste förtydligas och om avsikten är en utvidgning gör sig samma aspekter gällande som ovan nämnts.

### 3c. Förolämpning

Utredningen föreslår här vissa förtydliganden. Eftersom brottet förolämpning så gott som aldrig aktualiseras som ett tryck- eller yttrandefrihetsbrott har TU inga invändningar. Det kan dock, i ett annat sammanhang, övervägas om inte brottet borde utmönstras som tryck- och yttrandefrihetsbrott.

### 4. BBS-lagen och utvidgat ansvar

Lagen om ansvar för elektroniska anslagstavlor ("BBS-lagen") är inte tillämplig för verksamhet på det grundlagsskyddade TF- och YGL-området. Den är dock, som ovan nämnts, tillämplig för de grundlagsskyddade medierna i den utsträckning de bedriver verksamhet på ytor på sociala medier, där grundlagsskyddet inte gäller.

Utredningen föreslår att brottet olaga hot och det föreslagna brottet olaga integritetsintrång ska tillfogas listan över de yttranden som en tjänstillhandahållare ska vara skyldig att ta bort. Förslaget får därmed en indirekt verkan också för de grundlagsskyddade medierna.

Samtidigt konstaterar utredningen att det finns ett behov av att se över BBS-lagen. TU instämmer i det konstaterandet och förordar samtidigt att de föreslagna utvidgarna övervägs i det sammanhanget.

TU

Per Hultengård  
Chefsjurist